

PEU i individualna lica (građani)

Pravo građanstva

Osnovne tržišne slobode

Osnovna prava

Prava građana iz čl 20 UFEU ne obuhvataju i ne mogu sva PIO svojstv. državljanima DČ

Neka da: sloboda kretanja, diplomatska i konzularna zaštita, ograničena politička prava (opštinski izbori + E Parlament) + pravo 1M građana da pokrenu inicijativu

Individualna prava (f ili p lica) proističu iz normi Ug.o osniv EU – regulisan slobodan promet robe, radne snage, usluga i kapitala - jedinstveno tržište – 4 SL

Individualna P u PEU postoje kao 1. Posljedica neposr. primjenjivih odredbi sadržanih u PEU, 2. Izričito priznata u PEU, i 3. Nepisana individualna prava koja važe u PEU kao osn.p načela

Razvoj p. je poslj. razgradnje prepreka sl.kret.r u sudskoj praksi koje su bile poslj. diskrim. na osn. državljanstva:

1. Priznanje osnov.sl kao subj.p s poslj.neposredne primjene u unutraš.poretcim
2. Izrada područja zaštite sveobuhvatnom zabranom diskriminacije i ograničenja
3. Proširenje sl.kret radnika slobodom kretanja sadržanom u pravu građanstva
4. Primjena obrazaca tumačenja u obliku dejstva osn.sl prema 3L i obavez.zaštite

Dassonville sva trgov. ogranič. donijeta od strane DČ koja mogu neposredno ili posredno, stvarno ili potencij. da ometaju trg. unutar zajed. smatraju se mjerama koje imaju jednako dejstvo kao količinska ogranič. – dvostruki prodor

1. Individ.lice može tražiti zašt. zbog povrede sl.k.r. od svih sudov
2. Ova formula nema ograničenje na neke forme povreda, štiti ne samo od diskriminacije već i od svih drugih ograničenja

Cassis de Dijon - 25% alkohola u liker u osnov za uvoz?

Pretorska uloga Evropskog Suda Pravde
ESP postao „motor“ harmonizacije a osnovne slobode „pogonsko gorivo“

Iz ova 2 slučaja ESP izgradio je preostale ekonoms. Slobode u prava slobode (subj.j.p)

Keck 1993

„novembarska revolucija“ – suzio polje primjene čl 28 UEZ akko bi se izbrijala mogućnost osporavanja svake nacion.mjere kao povrede slobode trgovine

Načelo „de minimis“ – zanemaruje mjere koje imaju minimalan uticaj

„nacionalni propis koji zabranjuje ili ograničava određene načine prodaje, koji se primjenjuje na sve trgovce koji posluju na teritoriju države članice i na jednak način, pravno i faktički, utječe na prodaju domaćih i uvoznih proizvoda iz drugih država članica, ne predstavlja ograničenje slobode kretanja robe.“

U osnovne slobode u PEU se ubrajaju :

1. Sloboda prometa robe koja se odnosi na carinske i necarinske prepreke
2. Sloboda kretanja radnika
3. Sloboda nastanjivanja
4. Sloboda prometa roba i usluga
5. Sloboda prometa kapitala
6. Sloboda platnog prometa

Osnovne slobode nijesu osnovna prava (sadržana u povelji)

Osnovne slobode nijesu ljudska prava i osnovne slobode (EKLJP)

Slično njima sadrže komponentu zabr. diskriminacije i zabr. ograničenja

Osnovne slobode se odnose samo na prekogr. privredne djelatnosti

Opseg primjene osnovnih prava

Institucije Unije dužne su da svojim aktima ne vrijeđaju osnovna prava – negativna integracija

Osnovna P.kao osn.p.nač se primjenjuju se u 3 situacije: na akte institucija EU, an akte DČ kada primjenjuju PEU i na akte DČ u oblastima obuhvaćenim PEU-om

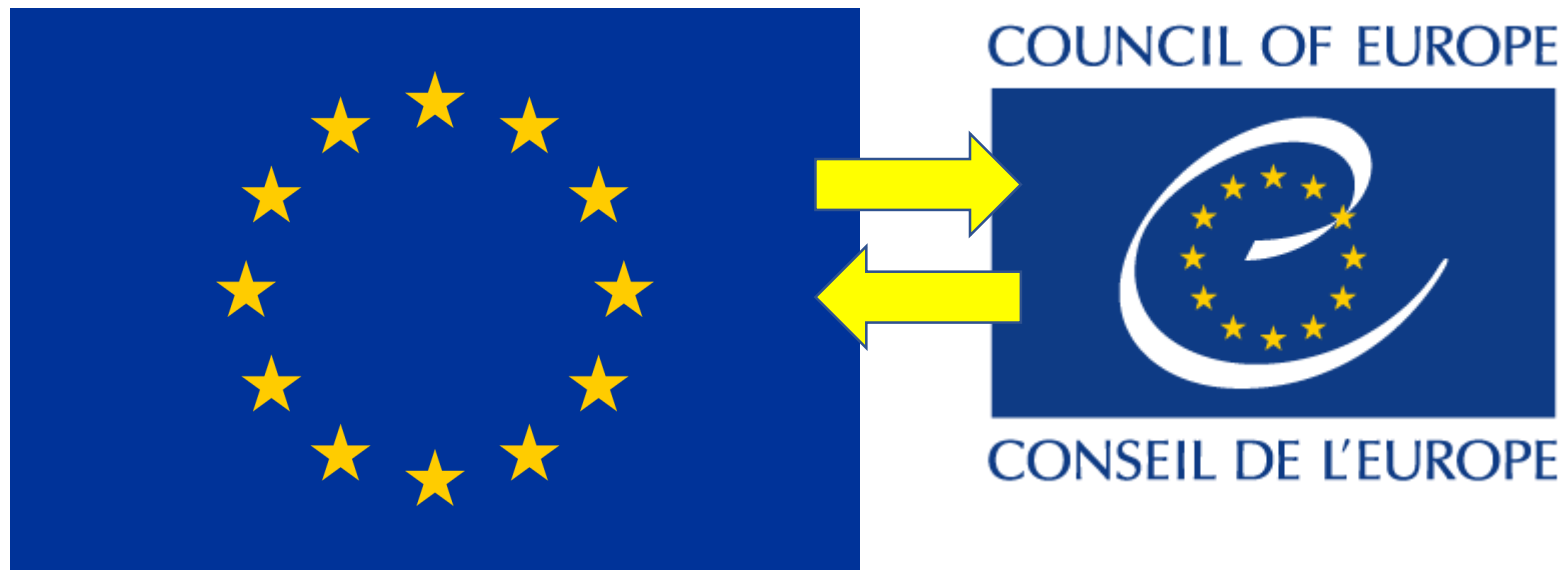
EU nije pristupila EKLJP + postojanje suprematije PEU – jedini standardi su oni ESP – sporno!!!

„Banana slučajevi“ – stav da ESP više pazi na ekon. integracije nego na fundam. prava stekao je nove pristalice
Prava istopolnih partnera – Grant vs South West trains 1996 – diskriminacija na osnovu seksualne orijentacije ne spada u diskriminaciju na osnovu pola? ESLJP – drugačiji stav!!!

Načelo povjerljivosti odnosa advokata i klijenta – u slučajevima u pravu konkurencije (AM&S Case 79, Okrem 89) – ESP utvrdio da pravo na poštenbo suđenje ne obuhvata pravo na ne davanje dokaza protiv sebe?

Do donošenja Povelje – primjena pravila o tumačenju osnovnih prava koliko je to moguće – kada se primjenjuje pravo Zajednice – **danas** – više dileme nema – mora se poštovati Povelja kad se primjenjuje pravo Unije

Rutili vs. French Minister of Interior 75
Elliniki Radiophonia... 91...
Marry Carpenter vs. Secretary of state
2002

EU i konvencije Savjeta Evrope

Mastriht – zbog protivljena UK – „Unija poštuje osnovna prava koja su garantovana EKLJP“

1988. SE usvoji dodatni protokol SOC.POV od 1996 važi

Amsterdam – skroman okret ulijevo – odnos prema socio.pravima nepromijenjen

EKLJP je izvor koji će Unija poštovati a ESP obezbjeđivati u granicama nadelžnosti – 6(2)
Nacrt – izmješten u neobavezujuću preambulu

Preambula i čl 136 – EU će „imati u vidu“ prava iz E.Soc.Pov + Povelje EZ – isključeno neposredno dejstvo

I prije tumačenja ESP 94 – nije postojala saglasnost da li EU može pristupiti EKLJP – „unijelo suštinsku promjenu u sadašnji p.sistem... Prevazilazila okvir člana 235 ... Promjena može biti ostvarena samo izmjenom Ugovora“

Rizik različitog postupanja?

Viši standardi zaštite u praksi ESLJP?

Lisabon – sadržali osnov za pristupanje EKLJP ali ne i Esoc.Pov
Naravno do ratifikacije povlje od strane EU nema dejstava

Doktrina ekvivalentne zaštite – ESLJP-neće postupati ako pravo Unije daje ekvivalentnu zaštitu

Mathews vs UK, 1999 – glasanje za Eparl. –oglas.se nadležnim
Bosphorus v. Ireland – nadležann – kada je očividno nedovolja zaštita (nenadležnost ESP)

Dakle moguće je da nakon pristupanja ESLJP ispituje odluke ESP

Jednoglasnost Savjeta + ratifikacija DČ

Stvaranje prava – zakonodavna funkcija

Granice nadležnosti Unije uređene su načelom prenosa nadležnosti. Izvršenje nadležnosti Unije uređeno je načelima **supsidijarnosti** i **proporcionalnosti**.

U skladu sa načelom prenosa nadležnosti, Unija djeluje **samo u granicama nadležnosti** koje su države članice na nju **prenijele** ugovorima radi ostvarivanja ciljeva iz ugovora.

Države članice **zadržavaju** nadležnosti koje ugovorima nijesu prenesene na Uniju.

U skladu sa **načelom supsidijarnosti**, u oblastima koje ne spadaju u njenu isključivu nadležnost, Unija djeluje samo ako, i u onoj mjeri u kojoj, države članice ne mogu na zadovoljavajući način postići ciljeve predložene mjere, na centralnom, ili regionalnom i lokalnom nivou, već se zbog obima ili učinka predložene mjere mogu bolje ostvariti na nivou Unije.

Institucije Unije primjenjuju načelo supsidijarnosti u skladu sa Protokolom o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Parlamenti država članica staraju se da se načelo supsidijarnosti poštuje u skladu sa postupkom iz tog protokola.

U skladu sa **načelom proporcionalnosti**, sadržaj i forma mjere Unije ne prelaze ono što je neophodno za ostvarivanje ciljeva iz ugovora. Institucije Unije primjenjuju načelo proporcionalnosti u skladu sa Protokolom o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Stvaranje prava – zakonodavna funkcija

U ostvarivanju povjerenih nadležnosti Uniji, mora storgo biti poštovano načelo inividualno ograničenih ovlašćenja.

Dakle u neregulisanim ili izričito isključenim oblastima Unija ne smije nbormativno djelovati

Nadležnost za donošenje p.akata utvrđena je pojedinačnim odredbama Ugovora kojima se uređuje određena materija

Unija posjeduje i nepisane nadležnosti, prema učenju o „prećutnim ovlašćenjima“, ako se pokažekao neophodno da Unija preduzme određenu aktivnost za ostvarenje Ugovorom joj dodijeljenih zadataka. (npr. Saobraćaj, ribarstvo...)

Osnovna formas utemeljenja nadležnosti – pisano ustanovljena odredba Ugovora.

Ugovori ne nabrajaju nadležnosti na jednom mjestu – već u okviru odgovarajućeg naslova ugovora.

Generalna nadležnost - da uskladi nac. zakonodavstva, kada ona utiču na funkcionisanje zajedničkog tržišta – praksa ustanovljena u sl. *Spain v. Council* – napuštena u *Germany v. Parliament and Council* – potvrđujući da postoje ograničenja harmonizaciji – poništen akt o harmonizaciji zbog prekoračenja nadležnosti

Stvaranje prava – zakonodavna funkcija

Ukoliko se u okviru politika utvrđenih ugovorima pokaže potrebnim da Unija preduzme neku mjeru, radi ostvarivanja jednog od ciljeva utvrđenih ugovorima, a da ugovorima nijesu predviđena potrebna ovlašćenja, Savjet, jednoglasno na predlog Komisije i nakon pribavljanja saglasnosti Evropskog parlamenta, utvrđuje odgovarajuće mjere. Kada navedene mjere utvrđuje u skladu sa posebnim zakonodavnim postupkom, Savjet odlučuje jednoglasno na predlog Komisije i nakon pribavljanja saglasnosti Evropskog parlamenta.

Može biti korišten u oblasti u kojoj već postoji pr. osn. ali se smatra nedov. za ostvar specifičnog cilja.

Može biti korišten i kada se želi razviti politika koja nema osnov u Ugovorima – npr. Ekološka politika

Mjere koje se zasnivaju na tom članu ne obuhvataju usklađivanje zakona i drugih propisa država članica u slučajevima u kojima je ugovorima isključeno takvo usklađivanje.

Ovaj član ne može poslužiti kao osnov za postizanje ciljeva u oblasti zajedničke spoljne i bezbjednosne politike i sva akta donesena u skladu sa ovim članom poštuju granice utvrđene članom 40 stav 2 Ugovora o Evropskoj uniji.

ESP ustanovio je još jedno ograničenje u upotrebi ovog člana u skladu sa prirodom nadležnosti Unije – prećutno ograničenje pristupanju EKLJP

Kategorije nadležnosti

Kada je ugovorima na Uniju prenesena isključiva nadležnost u određenoj oblasti, samo Unija može donositi propise i usvajati pravno obavezujuća akta, dok države članice to mogu činiti samostalno ako ih za to ovlasti Unija ili radi sprovođenja akata Unije.

Kada je ugovorima na Uniju prenesena nadležnost koju ona dijeli sa državama članicama u određenoj oblasti, Unija i države članice mogu donositi propise i usvajati pravno obavezujuća akta u toj oblasti. Države članice vrše svoju nadležnost u mjeri u kojoj je Unija nije vršila. Države članice ponovo vrše svoju nadležnost u mjeri u kojoj je Unija odlučila da prestane da vrši svoju nadležnost.

Države članice usklađuju svoje ekonomske politike i politike zapošljavanja u skladu sa pravilima utvrđenim ovim ugovorom, za čije je utvrđivanje nadležna Unija.

Unija je nadležna, u skladu sa odredbama Ugovora o Evropskoj uniji, da utvrđuje i sprovodi zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku, uključujući i postepeno uobličavanje zajedničke odbrambene politike.

U određenim oblastima i pod uslovima utvrđenim ugovorima, Unija ima nadležnost da sprovodi mjere kojima podržava, usklađuje ili dopunjava mjere država članica, a da time ni na koji način ne zamjenjuje njihove nadležnosti u tim oblastima.

Pravno obavezujuća akta Unije, donesena na osnovu odredaba ugovora, koji se odnose na ove oblasti ne uključuju usklađivanje zakona ili drugih propisa država članica.

Obim i način vršenja nadležnosti Unije utvrđeni su odredbama za svaku oblast iz ugovora.

carinska unija; utvrđivanje pravila konkurencije neophodnih za funkcionisanje unutrašnjeg tržišta; monetarna politika za države članice čija je valuta euro; očuvanje morskih bioloških resursa u skladu sa zajedničkom politikom ribarstva; zajednička trgovinska politika.

unutrašnje tržište; socijalna politika, za aspekte utvrđene ovim ugovorom; ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija; poljoprivreda i ribarstvo, izuzev očuvanja morskih bioloških resursa; životna sredina; zaštita potrošača; saobraćaj; transevropske mreže; energija; prostor slobode, bezbjednosti i pravde; zajednička pitanja sigurnosti u oblasti javnog zdravlja, za aspekte utvrđene ovim ugovorom.

ekonomske politike
politika zapošljavanja

Neki je smatraju i podijeljenom nadležnošću dok drugi smatraju da je u pitanju koordinirajuća nadležnost

Akcije Unije kojima podržava, usklađuje i dopunjuje akcije država članica, bez preuzimanja njihovih nadležnosti u ovoj oblasti:
zaštita i unapređenje zdravlja ljudi; industrija; kultura; turizam; obrazovanje, stručno usavršavanje, omladina i sport; civilna zaštita; upravna saradnja

Načelo supsidijarnosti

Na područjima koja nisu u isključivoj nadležnosti Europske unije načelom supsidijarnosti želi se zaštititi pravo država članica da donose odluke i poduzimaju mjere te dati legitimitet djelovanju Unije ako države članice ne mogu u dovoljnoj mjeri ostvariti ciljeve nekog djelovanja „zbog opsega ili učinaka predloženog djelovanja”.

Ono isključuje djelovanje Unije u slučajevima u kojima države članice mogu učinkovito riješiti probleme na središnjem, regionalnom ili lokalnom nivou te daje Uniji pravo da izvršava svoju nadležnost kada države članice ne mogu u dovoljnoj mjeri ostvariti ciljeve predloženog djelovanja.

Uvođenjem tog načela u Ugovore izvršavanje nadležnosti nastojalo se što je više moguće približiti građanima.

Načelo supsidijarnosti odnosi se na sve institucije Unije i praktičnu važnost ima posebno u okviru zakonodavnih postupaka.

Ugovorom iz Lisabona osnažena je uloga nacionalnih parlamenata i Suda na području nadzora poštovanja načela supsidijarnosti.

U skladu s člankom 5. stavkom 3. Ugovora o EU-u, institucije Unije mogu djelovati u ime načela supsidijarnosti ako su ispunjena tri preduslova:

- *područje djelovanja nije u isključivoj nadležnosti Unije,
- *države članice ne mogu u dovoljnoj mjeri ostvariti ciljeve predloženog djelovanja,
- *zbog opsega ili učinaka djelovanja uspješnije ga može provesti Unija.

Načelo supsidijarnosti

Svaki nacrt zakonodavnog akta mora sadržavati detaljnu izjavu kojom se omogućuje procjena usklađenosti s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Razlozi za zaključak da se cilj Unije može bolje ostvariti na razini Unije obrazlažu se pomoću kvalitativnih i, kad god je to moguće, kvantitativnih pokazatelja.

U nacrtima zakonodavnih akata uzima se u obzir potreba da se svako opterećenje, financijsko ili administrativno, koje nastaje za Uniju, nacionalne vlade, regionalne ili lokalne vlasti, privredne subjekte i građane svede na najmanju moguću mjeru i da bude primjereno cilju koji se treba ostvariti.

Svaki nacionalni parlament ili svaki dom nacionalnog parlamenta može u roku od osam nedjelja od dana prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta na službenim jezicima Unije uputiti predsjednicima Evropskog parlamenta, Vijeća i Komisije obrazloženo mišljenje u kojem navodi zašto smatra da dotični nacrt nije u skladu s načelom supsidijarnosti. Svaki nacionalni parlament ili svaki dom nacionalnog parlamenta po potrebi se savjetuje s regionalnim parlamentima koji imaju zakonodavne ovlasti.

Ako nacrt zakonodavnog akta predlaže skupina država članica, predsjednik Vijeća prosljeđuje mišljenje vladama tih država članica.

Davanjem mogućn.nac parlamentima da budu bolje obaviješteni o svim aktivnostima Unije, kao i da vrše nadzor nad primjenom principa supsidijarnosti, ublažen je nedostatak demokratskog legitimiteta zakonodavne aktivnosti na nivou Unije

Načelo proporcionalnosti

Ako Unija djeluje – kako djeluje – da ne prekorači mjeru koja je neophodna za ostvarivanje ciljeva Ugovora.

Princip proporcionalnosti opšti je princip Evropske unije, a njime se kao i principom supsidijarnosti reguliraju nadležnosti Unije.

Ovim principom institucije Evropske unije obavezuju se da čuvaju proporcionalnost između ciljeva koji treba da se postignu i sredstava koja se mogu koristiti za njihovo postizanje.

Princip zahtijeva da mjere koje preduzimaju institucije ne prelaze granice onoga što je odgovarajuće i potrebno kako bi se ostvarili ciljevi.

Ovaj princip takođe nalaže da se Evropska unija, kada su joj na raspolaganju različiti oblici djelovanja, a ako su efekti isti, mora odlučiti za pristup koji ostavlja najveću slobodu državama članicama i pojedincima.

Postupci stvaranja prava Unije

Redovan zakonodavni postupak

Poseban zakonodavni postupak

Postupak usvajanja nezakonodavnih akata

Objavlivanje dostavljanje i stupanje na snagu

European Parliament

Izvršno zakonodavstvo

ČL 290 UFEU – delegirani akti

Komisija je jedina ovlaštena

Opšti pravni akt

Opseg ovlaštenja izričito definis

Ne može se delegirati da usvoji suštinske elemente zakonodavnog akta

Ukoliko su potrebni jedinstveni uslovi za sprovođenje pravno obavezujućih akata Unije, tim se aktima ovlaštenja za sprovođenje povjeravaju Komisiji ili, u posebno opravdanim slučajevima i u slučajevima iz čl. 24 i 26 Ugovora o Evropskoj uniji, Savjetu.

Za ove svrhe Evropski parlament i Savjet, regulativama u redovnom zakonodavnom postupku, unaprijed utvrđuju pravila i opšta načela na osnovu kojih države članice vrše nadzor nad izvršavanjem ovlaštenja za sprovođenje koja su povjerena Komisiji.

Izvršenje prava Unije

Prenos egzek.ovlašćenj

Vertikalna podjela vlasti između insitucija i organa DČ

Države članice donose sve mjere nacionalnog prava potrebne za provedbu pravno obvezujućih akata Unije.

Upravno izvršenje

U izvršavanju svojih zadataka, institucije, organi, službe i agencije Unije imaju podršku otvorene, efikasne i nezavisne evropske uprave.

U skladu sa propisima o službenicima i uslovima zaposlenja donijetim na osnovu člana 336, Evropski parlament i Savjet, regulativama u redovnom zakonodavnom postupku, utvrđuju odredbe za te potrebe

Korišćenjem ovlaštenja iz čl. 352 uspostavlja su službe i agencije sa zadacima u izvršenju PEU

Ni američki ni njemački model već kombinovani model – izvrš DČ + neposredno izvršenje

Sistem pravne zaštite

Tri funkcije evropskih sudova

1. Presuđenje sporova između stranaka
2. Odlučivanje o odgovornosti Unije ili DČ
3. Odlučivanje o poništavanju neustavnih i nezakonitih akata Unije

Tužba za izvršenje protiv DČ

Indirektna kontrola PEU

Prigovor o nezakonnosti

Zahtjev za odluku o prethodnom pitanju

Tužba za poništaj

Tužba za izvršenje protiv Unije zbog nedonošenja akta

Tužba za naknadu štete – odgovornost Unije

Odgovornost države članice – doktrina Frankovich

Tužba za izvršenje protiv DČ

Ako Komisija smatra da neka država članica nije ispunila obavezu iz ugovora, ona o tome daje obrazloženo mišljenje, nakon što je toj državi omogućila da se izjasni.

Prije nego što država članica podnese tužbu protiv druge države članice zbog navodne povrede obaveze iz ugovora, obratiće se Komisiji.

Ako odnosna država ne postupi u skladu sa mišljenjem u roku koji je utvrdila Komisija, Komisija se može obratiti Sudu pravde Evropske unije.

Komisija daje obrazloženo mišljenje nakon što je objema državama dala mogućnost da usmeno ili pisano iznesu svoj predmet i izjasne se na predmet druge strane.

Država članica koja smatra da neka druga država članica nije ispunila neku obavezu iz ugovora može se obratiti Sudu pravde Evropske unije.

Ako Komisija ne da svoje mišljenje u roku od tri mjeseca od dana kada joj je predmet podnesen, to ne onemogućava obraćanje Sudu.

Indirektna kontrola PEU

Prigovor o nezakonnosti

Bez obzira na istek roka iz člana 263 stav 6, svaka se stranka može, u slučaju spora o aktu opšte primjene koji je donijela institucija, organ, služba ili agencija Unije, pred Sudom pravde Evropske unije pozvati na neprimjenljivost tog akta iz razloga navedenih u članu 263 stav 2.

Zahtjev za odluku o prethodnom pitanju

Sud pravde je nadležan da donosi odluke o prethodnim pitanjima na traženje nacionalnih sudova.

Jedna od stranaka se može u sporu pred nacionalnim sudom pozvati na određene odredbe primarnog ili sekundarnog komunitarnog prava. Ako **nacionalni sud** smatra da je odluka o tome potrebna za donošenje njegove presude **može da zatraži od Suda pravde da odluči o tom pitanju.**

Sud pravde je nadležan da donosi odluke o prethodnim pitanjima u vezi:

- a) tumačenja Ugovora o osnivanju EU,
- b) zakonitosti i tumačenja akta koje su doneli organi EU i Evropska centralna banka i
- v) tumačenja statuta **tela koja su osnovana aktom Evropskog saveta**, ako to ovi statuti predviđaju

Zahtjev za odluku o prethodnom pitanju

Sudu pravde obraća se bilo koji nacionalni sud.

Da li određeno telo koje se obraća Sudu pravde ima pravosudnu funkciju zavisi od rješenja koja su usvojena u nacionalnom pravu.

Sud pravde je odredio obilježja tela koje ima karakter suda. To su:

- 1) da je određeno tijelo **ovlašćeno odlučivati o pravima i obavezama** stranaka i donositi pravno obavezujuće odluke,
- 2) da je **nezavisno** od stranaka u sporu,
- 3) da **vrši javnu funkciju**

Sud pravde je, tako, postupao po zahtevima za tumačenje komunitarnog prava koji su mu uputili: **privredna arbitraža, odnosno arbitri, žalbeno veće u okviru profesionalnog udruženja, odnosno odbor za žalbe u postupku izbora univerzitetskog nastavnika** itd

Upućivanje nije neophodno ako:

- Pitanje o pravu unije nije relevantno
- Odredbu je već protumačio ESP
- Konkretna primjena je očigledna

Pethodno pitanje se može odnositi na:

- Tumačenje ugovora
- Važenje i tumačenje akata institucija, tijela, službi i agencija Unije

Tužba za poništaj – član 263

Sud pravde Evropske unije ocjenjuje zakonitost zakonodavnih akata, akata Savjeta, Komisije i Evropske centralne banke, izuzev preporuka i mišljenja, kao i akata Evropskog parlamenta i Evropskog savjeta sa pravnim dejstvom u odnosu na treća lica.

Sud pravde Evropske unije ocjenjuje i zakonitost akata organa, službi ili agencija Unije koja bi mogla imati pravno dejstvo u odnosu na treća lica.

U tu svrhu, Sud je nadležan za tužbe koje podnese država članica, Evropski parlament, Savjet ili Komisija zbog nenadležnosti, bitne povrede postupka, povrede ugovora ili bilo kojeg pravnog pravila koje se odnosi na njihovu primjenu, odnosno zloupotrebe ovlašćenja.

Sud je pod istim uslovima nadležan za tužbe koje podnesu Revizorski sud, Evropska centralna banka i Komitet regiona radi zaštite svojih ovlašćenja.

Svako fizičko ili pravno lice može, pod uslovima iz st. 1 i 2, pokrenuti postupak protiv akta koji je naslovljen na to lice ili koji ga se neposredno i lično tiče, kao i protiv regulatornog akta koji ga se neposredno tiče, a ne sadrži mjere za sprovođenje.

Aktima o osnivanju organa, službi i agencija Unije mogu se utvrditi posebni uslovi i pravila u pogledu tužbi fizičkih ili pravnih lica protiv akata tih organa, službi ili agencija sa pravnim dejstvom u odnosu na njih.

Postupci predviđeni ovim članom pokreću se u roku od dva mjeseca od objavljivanja akta ili obavještanja tužioca o tom aktu, odnosno, ako to izostane, od dana kada je tužilac za njega saznao.

Tužba za izvršenje protiv Unije zbog nedonošenja akta - 265

U slučaju propuštanja djelovanja Evropskog parlamenta, Evropskog savjeta, Savjeta, Komisije ili Evropske centralne banke koje predstavlja povredu ugovora, države članice i druge institucije Unije mogu podnijeti tužbu Sudu pravde Evropske unije za utvrđivanje povrede.

Ovaj član primjenjuje se, pod istim uslovima, na organe, službe i agencije Unije koji propuste da djeluju.

Tužba je dopuštena samo ako je odnosna institucija, organ, služba ili agencija, prethodno bila pozvana da djeluje. Ako u roku od dva mjeseca od tog poziva odnosna institucija, organ, služba ili agencija ne zauzme stav, tužba se može podnijeti u roku od dodatna dva mjeseca.

Svako fizičko ili pravno lice može, pod uslovima iz st. 1 i 2, podnijeti žalbu Sudu zbog toga što neka institucija, organ, služba ili agencija Unije nije na to lice naslovila neki akt, izuzev preporuke ili mišljenja.

Tužba za naknadu štete – odgovornost Unije - 268

Sud pravde Evropske unije nadležan je za sporove koji se odnose na naknadu štete iz člana 340 st. 2 i 3.

U slučaju vanugovorne odgovornosti Unija, u skladu sa opštim načelima koja su zajednička pravima država članica, nadoknadiće štetu koju su prouzrokovale njene institucije ili službenici u vršenju svojih dužnosti.

Izuzetno od stava 2, Evropska centralna banka, u skladu sa opštim načelima koji su zajednički pravu država članica, nadoknađuje štetu koju sama prouzrokuje ili koju prouzrokuju njeni službenici u vršenju svojih dužnosti.

Ispunjenje tri uslova:

1. Povreda norme kojom se daje pravo individualnim licima
2. Povreda mora biti dovoljno ozbiljna
3. Mora postojati neposredna uzročna veza između povrede obaveze Unije i retrpljene štete lica

Odgovornost države članice – doktrina Francovich

Presuda u kojoj je priznata odgovornost DČ za štetu **zbog neimplementacije direktive**

- Činjenice – Italija nije pravovremeno implementirala direktivu o minimalnoj zaštiti radnika u slučaju nesposobnosti poslodavca za plaćanje, koja je predviđala poseban mehanizam namirenja neispunjenih zahtjeva zaposlenika.

Više je radnika kompanije koja je otila u stečaj podijelo tužbu protiv Italije radi isplate zaostalih plata, najmanje 3 mjeseca unazad

Pored toga, podnesen je i zahtjev za naknadu štete zbog neimplementacije direktive

Odgovornost države članice – doktrina Francovich

Došao do zaključka da iako su odredbe direktive dovoljno precizne, jasne i bezuslovne po pitanju kruga osoba koje imaju pravo na garanciju i sadržaja te garancije, ipak državama članicama pri konkretnom formiranju garantnog sistema ostaje širok manevarski prostor

(Direktiva ne određuje ko je taj koji treba platiti štetu, država ili neke državne institucije?)

Dakle nije jasna, precizna i bezuslovna

Zbog toga je otklonjena direktna primjena direktive

Utvrдио odgovornost države za štetu zbog povrede obveze implementacije

“Puna djelotvornost odredbi prava Zajednice bila bi umanjena i zaštita prava koja se iz njih izvode bila bi oslabljena, ako se pojedinci ne bi mogli obeštetiti zbog toga jer im je njihovo pravo povrijeđeno zbog povrede prava Zajednice, a za koju se odgovornom može smatrati neka država članica.”

Odgovornost države članice – doktrina Francovich

Iz ovog se jasno vidi da ESP u direktivama utemeljenu zaštitu subjektivnih prava individualno određenog kruga adresata kojima su upućene smatra sredstvom sprovođenja prava Zajednice.

Pored toga, obveza DČ da nadoknadi štetu proizlazi iz čl.10. UEZ.

ESP nalaže da za odgovornost DČ za štetu moraju biti ispunjena 3 uslova (spomenuto na početku), tač. 39. presude

Svrha povrijeđene norme EU je stvaranje prava za pojedinca, a iz norme mora biti jasno o kakvom se pravu radi

Povreda države mora biti dovoljno ozbiljna

Mora postojati izravna uzročna veza između povrede i štete nastale pojedincu

Oblik odgovornosti države ESP prepušta nacionalnom pravu

Pritom postupovne i materijalpravne pretpostavke za NŠ ne smiju biti takve da praktično onemogućavaju ili pretjerano otežavaju pojedincima ostvarenje odštetnog zahtjeva koji im pripada prema pravu Zajednice, tj. Nacionalni sud mora na jednak način razmatrati stupanj povrede bez razlike (načelo ekvivalencije) tač. 43.

Uloga Savjeta Evrope u zaštiti ljudskih prava

Prava i slobode

Osnovne slobode

P.Na život – zabrana smrtne kazne

Zabrana mučenja, nečovj ili ponižav postupanja i kažnjavanja

Zabrana ropstva i prinudnog rada

P.Na poštovanje privatnosti

Zaštita porodice

Zaštita doma i slobode prepiske

Sloboda misli, savjesti i vjeroispovj

Sloboda izražavanja i sloboda medija

Sloboda okupljanja i udruživanja

Zaštita imovine

Sloboda kretanja

Politička prava

Pravo na slobodne izbore

Nema kazne bez zakona

Zabrana dvostrukog kažnjavanja uistoj stvari

Pravo na pravično suđenje

Pravo na slobodu i bezbjednost